

פרפראות

פאר

פרשת אמור תשפ"ג

בירור בפירושי

רש"י

הסותרים זה לזה

בקדשתו לכל

דבר שבקדושה

פרפראות תאר

בירור בפירושי רש"י הסותרים זה לזה בקדשתו לכל דבר שבקדושה אות יח'

כא, ביאור פלא בבני יששכר למה לעשות לתינוק פאות בקטנותו
כב, איך ניתן ללמד לתינוק שתורה באה בירושה והרי אינה ירושה
כג, מהי תורה שבאה בירושה ותורה שאינה באה בירושה
כד, מעשה התהפכות הקוז'ליק של דוד המלך ושמתו של הרה"ק מפיאסצנע
כה, ביאור אדמו"ר מקאצק זצ"ל מהו ביום השבת יערכנו
כו, בזמן שאין ביהמ"ק קיים הקרבן נעשה ע"י מלאך וההכנה ע"י ישראל
כז, מה ההבדל בין כובש את יצרו לזובח את יצרו

א, לדף היומי סוטה לה במה נענש דוד במדה כנגד מדה

איתא בגמרא (סוטה דף לה עמוד א) מפני מה נענש דוד, מפני שקרא לדברי תורה **זמירות**, שנאמר (תהלים קי"ט נ"ד) **זמירות** היו לי חוקיך בבית מגורי, אמר לו הקדוש ברוך הוא, ד"ת שכתוב בהן (משלי כ"כ ה') התעיף עיניך בו ואיננו, (שאין להסיח דעת מהן) אתה קורא אותן **זמירות**, (ועל זה נענש דוד)

מבואר, שאין הקדוש ברוך הוא משלם אלא מדה כנגד מדה, (שמות רבה א סימן יח)

במה היה העונש מדה כנגד מדה אצל דוד המלך

אפשר לומר שהעונש מדה כנגד מדה על כך שקרא לד"ת **זמירות**, ע"ד מ"ש במשנה (מסכת אבות פרק ג משנה ה'), רבי נחוניא בן הקנה אומר כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ וכל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ, ופירש הר"י עובדיה מברטנורא, **דרך ארץ** - עמל וטורח הפרנסה,

מפתח ענינים אמור תשפ"ג

א, לדף היומי סוטה לה, במה נענש דוד במדה כנגד מדה
ב, ביאור בקושיית המהרש"א איך קרא זמירות לדברי תורה
ג, בתפילת המועדות בפרשת המועדות
ד, מניעת הכהנים והתירים להיטמא לקרובים מספר החינוך
הידושים בפרקי תהלים הנאמרים בבית החיים ו' אייר תשפ"ג שלושים לאדמו"ר מלובלין זצ"ל
ה, ואשר יצר אתכם בדין
ו, שמרני כאישון בת עין
ז, יש לכוון פלטה נפשי למה שענה הקב"ה למלאכי השרת חלקם בחיים
ח, ביאור בצחות יפרח בימיו צדיק ורוב שלום עד בלי ירח
ט, עמו אנכי בצרה הכוונה לעשרת הדברות
י, ביאור הכתוב יסד ארץ, על הרים יעמדו מים ע"ד המדרש
יא, שמעה בקולי
יב, ביאור הכתוב דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי
יג, בין פסח לעצרת בעניין תלמידי רבי עקיבא
יד, ממעשה שהיה ידע רבי עקיבא כי היה זה בגלל דברי תורה
טו, ביאור אומרים ז"ל שנים עשר אלף זוגים תלמידים
טז, תלמידי ר' יהודה ב"ר אלעאי חילקו הטלית לשישה חלקים מהרש"א
יז, תלמידי רבי עקיבא שפסקו מלמות בל"ג בעומר
לפרשת אמור
יח, בירור בפירושי רש"י הסותרים זה לזה בקדשתו לכל דבר שבקדושה
יט, למה יחזקאל הנביא לא מנה את שארו בין הקרובים הנטמאים אליהם
כ, למה לא נחשב שארו בדברים הסותרים לדברי תורה

מצא להשתכר, ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס. עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלהים חיים מפי שמעיה ואבטליון. אמרו: אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים. כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון: אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר, והיום אפל, שמא יום המעונן הוא? הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה, עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג. פרקוהו, והרחיצוהו, וסיכוהו, והושיבוהו כנגד המדורה. אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת. ע"כ,

מבואר, שהלל היה עוסק בתורה בלילה,

לפי"ז יש לפרש, שכששמע קול צווחה בעיר, הרי זה שמא משום בית שנחרב, אבל הלל ידע שבית ששומעין בו דברי תורה בלילה אינו נחרב, לפיכך ידע שאין זה מתוך ביתו, ועל כגון זה אמרינן שישמע בבית זה רק זמירות ולא צווחה, א"כ אין הכוונה הנותן זמירות בלילה לדברי תורה אלא זמירות של קול ששון וקול שמחה,

ג, בתפילת המועדות בפרשת המועדות

בתפילת המועדות אמרינן, ומפני חטאינו גלינו מארצנו, ונתרחקנו מעל אדמתנו, ואין אנחנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחות לפניך, ולעשות חובותינו בבית בחירתך, בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו, מפני היד שנשתלחה במקדשך,

יש לבאר, מפני מה הוסיף בתפילה, "שנקרא שמך עליו", וכי אינו יודעין מהו הבית הגדול והקדוש,

יש להקדים, הפירוש הפשוט של מפני היד, מבואר, בדרך הכתוב (איכה א י') ידו פרש צר על כל מחמדיה, כלומר, מפני היד שנשלחה, היא יד האויב,

אך יש לבאר בדרך הכתוב, (שמות פרק יז פסוק טז) "ויאמר כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדר דר" רש"י (שמות פרק יז פסוק טז), ידו של הקדוש ברוך הוא הורמה ליטבע בכסאו להיות לו מלחמה ואיבה בעמלק עולמית, ומהו כס, ולא נאמר כסא, ואף השם נחלק לחציו, נטבע הקדוש ברוך הוא שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו, וכשימחה שמו יהיה השם שלם והכסא שלם,

איתא בגמרא (קידושין דף כט עמוד ב) אמר רב יהודה אמר שמואל, הלכה, נושא אשה ואח"כ ילמוד תורה. ר' יוחנן אמר, ריחיים בצוארו ויעסוק בתורה, מבואר כי עמל וטורח הפרנסה הוא ריחיים בצוארו, וכל הנותן בצוארו את עול התורה, מעברין ממנו את עול הפרנסה,

לפי"ז יש לבאר בדוד המלך, לפי שקרא לדברי תורה, שיש לקחת כעול של ריחיים בצוארו, וקרא להם זמירות שאין בו עול, לפיכך נענש במדה כנגד מדה, שמה שהיה צריך להיות כעול כלומר בכתף ישאו בבחינת ריחיים בצוארו, טעה ולקח בעגלה שאין בה עול, וזהו מדה כנגד מדה,

ב, ביאור בקושיית המהרש"א איך קרא זמירות לדברי תורה

איתא בגמרא (עירובין דף יח עמוד ב) כל בית שנשמעין בו דברי תורה בלילה, שוב אינו נחרב, שנאמר (איוב ל"ה ו') "איה אלוק עושי נתן זמירות בלילה".

כתב המהרש"א (ד"ה נותן זמירות בלילה) בפרש"י נותן זמירות של תורה, ובפרק אלו נאמרים (סוטה דף לה) אמרינן דדוד נענש מפני שקרא לתורה זמירות שנאמר זמירות היו לי חקיד וגו',

ויש ליישב דהכא בלילה קראן זמירות ע"ש שנשמעין בה בקול למרחוק כזמירות הללו וק"ל, עכ"ל המהרש"א,

יש ליישב ע"ד מובטח אני שאין זה מתוך ביתי

איתא בגמרא (ברכות דף ס עמוד א) מעשה בהלל הזקן שהיה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר, אמר, מובטח אני שאין זה בתוך, ועליו הכתוב אומר (תהלים קי"ב ז') משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטח בה',

והקשו בו, היתכן שהעניו הלל הזקן יאמר ראו צדקתי ולכן מובטח אני שאין זה בתוך ביתי, וביארו בו בדרכים רבים,

יש לבאר ע"ד מעשה שהיה בהלל הזקן

איתא בגמרא (יומא דף לה עמוד ב) אם אומר: עניי הייתי וטרוד במזונותי אומרים לו: כלום עניי הייתי יותר מהלל? אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפעיק, חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו. פעם אחת לא

מבואר, כי היד של הקב"ה הורמה וכו', וזהו מפני היד, היא היד של הקב"ה שהורמה, וע"ז אמרין **שנקרא שמך עליו, מפני היד.**

ד, מניעת הכהנים והתירם להיטמא לקרובים מספר החינוך

כתיב (ויקרא כ"א א') "אמר אל הכהנים לנפש לא יטמא בעמיו"

בספר החינוך (אמור מצוה רסג) **כתב**, משרשי המצוה, לפי שהכהנים נבחרו לעבודת השם ברוך הוא, כמו שאמר הכתוב "קדושים יהיו לאלקיהם, על כן הרחיקם מן המת. ע"כ,

הטעם להיתר הכהן להיטמא לקרובים

בספר החינוך (מצוה רסג) כתב, שלא יטמא כהן הדיוט במת, זולתי בקרובים המבוארים בכתוב, שנאמר (ויקרא כ"א א'), "לנפש לא יטמא בעמיו", כלומר, כל אחד מן הכהנים לא יטמא לנפש מת.

משרשי המצוה, לפי שהכהנים נבחרו לעבודת השם ברוך הוא, כמו שאמר הכתוב (ויקרא כ"א ו') "קדושים יהיו לאלקיהם", על כן הרחיקם מן המת.

וראוי באמת למשרתי השם להתרחק ממנו, זולתי בקרובים שהותר להם, **כי אחיהם בשרם הוא**, וכל דרכי התורה נועם ונתיבותיה שלום,

ולא רצתה לצערם כל כך, כי יחס לבנם על הקרוב המת שלא יוכלו להתקרב תוך האהל אשר הוא בתוכו, ולשפוך את רוחם ולהשביע נפשם בבכי עליו. וכ"ש הקרוב החי כמה נפשו עליו תאבל כשלא יוכל להתקרב אל האהל אשר הוא בתוכו.

חידושים בפרקי תהלים הנאמרים בבית החיים ו' אייר תשפ"ג שלושים לאדמו"ר מלובלין זצ"ל

ה, ואשר יצר אתכם בדין

איתא בגמרא (ברכות דף נח עמוד ב) הרואה קברי ישראל אומר: ברוך אשר יצר אתכם בדין, וכו'

יש לשאול, הרי היצירה היתה גם בדין וגם ברחמים, כדלהלן,

איתא במדרש (בראשית רבה פרשה יב סימן טו) ה' **אלהים**, למלך שהיו לו כוסות ריקים אמר המלך אם אני נותן לתוכן חמין הם מתבקעין, צונן הם מקריסין, ומה עשה המלך ערב חמין בצונן ונתן בהם ועמדו,

כך אמר הקדוש ברוך הוא אם בורא אני את העולם במדת הרחמים הוי חטייה סגיאיין, במדת הדין היאך העולם יכול לעמוד, אלא הרי אני בורא אותו **במדת הדין ובמדת הרחמים**, והלואי יעמוד, ע"כ

כתב המהרש"א (ברכות דף נח עמוד ב) ברוך אשר יצר אתכם בדין כו'. לגבי יצירה כתיב וייצר י-ה-ו-ה **אלהים** את האדם שצרף הקדוש ברוך הוא מדת הדין עם מדת הרחמים ולא נקט אלא דין משום **ואסף אתכם בדין**,

לי נראה לפרש, אשר יצר אתכם, בדין, הכוונה, שמשעת יצירה צריך האדם לדעת שעליו לתת דין וחשבון, לקיים את מה שמשביעין אותו בשעת יצירה, כדאיתא (נדה ל' ע"ב), ובמשנה (אבות פרק ג') ולפני מי אתה עתיד ליתן דין, וזהו יצר אתכם בדין.

ו, שמרני כאישון בת עין

כתיב תהלים (פרק יז פסוק ח) "שמרני כאישון בת עין בצל כנפיך תסתירני",

כתב הרד"ק (תהלים פרק יז פסוק ח) שמרני כאישון בת עין, כמו ששומר אדם אישון עינו, ונקרא אישון לפי שנראית בו צורת איש, והוא"ו והנו"ן להקטין, לפי שהצורה היא קטנה.

איתא בגמרא (חולין דף פט עמוד א) אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, חושקני בכס, שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני, נתתי גדולה לאברהם, אמר לפני ואנכי עפר ואפר, למשה ואהרן - אמר ונחנו מה, לדוד - אמר ואנכי תולעת ולא איש,

יש לפרש, דוד המלך היה קטן בעיניו, ולכן אמר שמרני כאישון הקטן ולא כאיש גדול, וזהו ואנכי תולעת ולא איש, אלא אישון,

יש לפרש, מה שכינה עצמו דוד המלך לתולעת, ע"ד הכתוב (ישעיהו פרק מא פסוק יד) "אל תיראי תולעת יעקב"

ח, ביאור בצחות יפרח בימיו צדיק ורב שלום עד בלי ירח

כתיב (תהלים פרק עב פסוק ז) "יפרח בימיו צדיק
ורב שלום עד בלי ירח"

איתא בגמרא (בבא בתרא עה/א) זקנים שבאותו
הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני
לבנה, ובכך הושוו צדיקים לפני חמה ולבנה,

ומיתת צדיקים גם הוא בבחינת מיעטתי את
הירח,

איתא במדרש (רבה בראשית פרשה ו פסקה ג)
ואמר הקב"ה הביאו עלי כפרה שמיעטתי את
הירח

ואפשר לפרש בדרך צחות, הפסוק בתהלים
יפרח בימיו צדיק וכו' עד בלי ירח, והבקשה,
שלא יצטרכו לומר פני יהושע כפני לבנה,
פירוש שהצדיק יפרח עד שלא יאמרו שנתמעט
כפני ירח,

ט, עמו אנכי בצרה הכוונה לעשרת הדברות

כתיב (תהלים פרק צא פסוק טו) יקראני ואענהו
עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו,

איתא בגמרא (ברכות דף ג עמוד א) בשעה
שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות
ועונין יהא שמיה הגדול מבורך הקדוש ברוך
הוא מנענע ראשו ואומר: אשרי המלך
שמקלסין אותו בביתו כך, **מה לו לאב שהגלה**
את בניו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן
אביהם.

מבואר, כי צער השכינה על שהגלה את בניו
מבתי כנסיות ובתי מדרשות, כלומר מלמוד
התורה, ובכך יש לפרש, עמו "אנכי" כלומר
התורה של אנכי ה' אלוקיך, וזהו עמו אנכי
בצרה.

י, ביאור הכתוב יסד ארץ, על הרים יעמדו מים ע"ד המדרש

ופירש רש"י, תולעת יעקב - משפחת יעקב
החלשה כתולעת, שאין לה גבורה אלא בפיה,

ומכיוון, שדוד המלך נעים זמירות ותפילות
ישראל, וכוחו בפיו, לפיכך כינה עצמו **תולעת**,

ז, יש לכוון פלטה נפשי למה שענה הקב"ה למלאכי השרת חלקם בחיים

כתיב (תהלים פרק יז פסוק יג) "קומה ה' קדמה
פניו הכריעהו **פלטה נפשי מרשע** ממתים ידך
ה' ממתים מחלד חלקם בחיים"

איתא בגמרא (ברכות דף סא עמוד ב) אמר רבי
עקיבא, כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל
נפשך - אפילו נוטל את נשמתך, אמרתי: מתי
יבא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא
אקיימנו? היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו
באחד. יצתה בת קול ואמרה: אשריך רבי
עקיבא שיצאה נשמתך באחד. אמרו מלאכי
השרת לפני הקדוש ברוך הוא: זו תורה וזו
שכרה? **ממתים ידך ה' ממתים** וגו'! - אמר
להם: **חלקם בחיים**. יצתה בת קול ואמרה:
אשריך רבי עקיבא שאתה מזומן לחיי העולם
הבא.

כתב בעיון יעקב (ברכות ס"א ע"ב) על עין יעקב,
אע"ג דאין לאדם להביא עצמו לידי נסיון, מ"מ
י"ל רבי עקיבא שהיה **מבני בניו של סיסרא**
מיעל, ומצינו בסיסרא (שופטים ג) "והוא לחץ
את ישראל בחזקה" במדרש ר' תנחומא פרשת
צו סי ד' **בחירופין וגידופין** וכן פירש"י
בשופטים,

והוא היה רוצה לתקן אבותיו ע"ד ברא מזכה
אבא, אע"ג דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי,
מ"מ רצה לתקן אותו ע"י קידוש השם כיון
שנתחלל השם ע"י, ועל זה אמר הייתי מצטער
כל ימי כדי לקדש שם המיוחד,

וזה שהשיב הקב"ה למלאכי השרת שאמרו זו
תורה וזו שכרה, **חלקם בחיים** דהיינו חלקם
לשון רבים שאף אבותיו יהיו חלקם בחיים
ע"ז, ומשום כבודו לא הזכירו בפירוש, וכן
במזומן לחיי העוה"ב, **עכ"ל העיון יעקב**,

ובזה יש לפרש, **פלטה נפשי**, כלומר אמסור
את נפשי, **מרשע** כלומר בגלל אותו רשע
סיסרא שחירף וגידף, וע"ז ענה הקב"ה
למלאכי השרת **חלקם בחיים**, כביאור העיון
יעקב.

כתיב (תהלים פרק קד פסוק ה) "יסד ארץ על מכוניה בל תמוט עולם ועד, על הרים יעמדו מים,"

יב, ביאור הכתוב דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי

כתיב (תהלים קיט פסוק ל) דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי,

יש לפרש, כאשר **דרך אמונה בחרתי**, כלומר כשהאדם ברור אצלו לילך בדרך האמונה, אזי **משפטיך**, גם אם באים עליו דברים קשים, שוויתי, הוא מקבל את זה **בהשתוות**, ואינו משתנה מכך.

ע"כ מבית החיים.

יג, בין פסח לעצרת בעניין תלמידי רבי עקיבא

איתא בגמרא (יבמות דף סב עמוד ב) אמרו, **שנים עשר אלף זוגים תלמידים** היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד **מפני שלא נהגו כבוד זה לזה**, והיה העולם שמש, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם,

ר"מ ור' יהודה ברבי אילעאי ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא, כולם מתו **מפסח ועד עצרת**, ע"כ,

איתא במדרש (קהלת רבה פרשה יא ו'), רבי עקיבא אומר **שנים עשר אלפים תלמידים** היו לי מגבת ועד אנטיפרס וכולן מתו בחיי בין פסח לעצרת,

ובסוף העמידו לי שבעה ואלו הן, רבי יהודה ורבי נחמיה ורבי מאיר ורבי יוסי ורבי שמעון בן יוחאי ורבי אליעזר בנו של ריה"ג ורבי יוחנן הסנדלר,

אמר להם הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה אתם לא תהיו כן, מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה, ע"כ,

יש לתת לב בשינויים בין הגמרא למדרש

בגמרא איתא, שנים עשר אלף זוגים, כלומר עשרים וארבע אלף, **ובמדרש**, שנים עשר אלפים תלמידים,

איתא במדרש (שמות רבה פרשה טו סימן ז) ה"ה"ד (במדבר כג) כי מראש צורים אראנו אלו האבות, **שנאמר** (מיכה ו) שמעו הרים את ריב ה',

מוצאים אנו מתחלה היה המקום מבקש לכונן העולם ולא היה מוצא **עד שעמדו האבות**, משל למלך שהיה מבקש לבנות מדינה גזר וחפשו מקום לבנות בו המדינה בא ליתן היסוד, והיו **המים** עולים מן התהום ולא היו מניחים לעשות את היסוד, שוב בא ליתן את היסוד במקום אחר והיו המים מהפכים, עד שבא במקום אחד ומצא שם צור גדול אמר כאן אני קובע את המדינה על הצורים הללו,

כך מתחלה היה העולם מים במים והיה האלקים מבקש לכונן עולמים ולא היו הרשעים מניחין, מה כתיב בדורו של אנוש (בראשית ד) אז הוחל לקרא בשם ה', עלו המים והציפוס שנאמר (איוב ט) עושה עש כסיל וכימה וגו', וכן דור המבול היו רשעים מה כתיב בהם (איוב כב) האומרים לאל סור ממנו, עלו המים ולא הניחו ליתן עליהם את היסוד שנאמר (איוב כ"ב) ונהר יוצק יסודם, וכתיב (בראשית ז) ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה,

כיון שבאו האבות וזכו אמר הקדוש ברוך הוא על אלו אני **מכונן** העולם, שנאמר (שמואל א ב) כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל, לכך כתיב (במדבר כג) כי מראש צורים אראנו,

בכך יש לפרש הפסוק, יסד ארץ על מכוניה, כשהקב"ה בא לכונן את הארץ, ועלו המים והציפוס, ולא הניחו ליתן עליהם את היסוד, עד שבאו האבות אלו ההרים, ובזכותם נעמדו המים, וזהו, כשיסד ארץ, **על ההרים** כלומר **בגלל ההרים** נעמדו המים.

יא, שמעה בקולי

כתיב (תהלים פרק קל פסוק ב) ה' שמעה בקולי,

יש לפרש, כי בקולו של אדם ניכר מה שיש בלבו, הגם שאין הקב"ה נצרך לקולו של אדם לדעת את מה שבלבו, אך כבר אמרו חכמינו ז"ל, במסכת עירובין (דף נד עמוד א) שיננא, פתח פומיך קרי, פתח פומיך תני, כי היכי דתתקיים ביד ותוריך חיי. שנאמר **כי חיים הם למצאיהם** ולכל בשרו מרפא, אל תקרי **למצאיהם אלא למוציאיהם בפה**.

איתא בגמרא (בבא מציעא פ"ה ע"ב) **כתיב** (משלי ד' ל"ג) "בלב נבון תנוח חכמה ובקרב כסילים תודע", היינו דאמרי אינשי, איסתירא בלגינא קיש קיש קריא. **ופירשו**, מקשקש ומשמיע קול להתפאר בכתרה של תורה,

זוג ועינבל הם חלקי הפעמון המקשקש, ודימו חכמים את המקשקש ומתגאה בתורתו לזוג ועינבל המקשקשים, ולכן אמרו שהיו י"ב אלף **זוגים** וי"ב אלף **עינבלים**.

טז, תלמידי ר' יהודה ב"ר אלעאי חילקו הטלית לשישה חלקים מהרש"א

איתא בגמרא (סנהדרין כ" ע"א) מאי דכתיב שקר החן והבל היפי, שקר החן - זה דורו של משה ויהושע, והבל היופי - זה דורו של חזקיה, יראת ה' היא תתהלל - זה דורו של **רבי יהודה ברבי אילעאי**.

אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אילעאי שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה. ע"כ,

כתב המהרש"א (סנהדרין י"ט ע"ב סוף ד"ה ענותנותו של וכו'), זה דורו של רבי יהודה ברבי אילעי, **שהיו ו' תלמידים מתכסין**, עפמשי"כ פרק המוכר פירות (בבא בתרא צ"ח ע"א) כל המתגאה בטליתו של ת"ח ואינו ת"ח אין מכניסין אותו במחיצתו של הקדוש ברוך הוא, דהיינו טליתו של ת"ח שהוא גדול מטלית אחר כדאמרינן בפרק ח"ה (בבא בתרא ס"ז ע"ב) כיצד טלית של ת"ח כל שאין חלוקו נראה מתחתיו טפח, וצניעות יתירה הוא, וגסות הרוח הוא למי שאינו ת"ח,

ואמר שבדורו של ר"י ב"ר אלעאי היו ו' תלמידים מתכסין בטלית אחד של ת"ח ולא היו מתגאין כלל בטליתות גדולים **אך היו עושין ו' טליתות קטנים מטלית א' של ת"ח** וק"ל, עכ"ל המהרש"א,

רבי יהודה ברבי אילעאי למד מרבו רבי עקיבא

ויש להקשות, באומרם ז"ל **אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אילעאי**, היל"ל, אמרו על תלמידי ריב"א שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה,

בגמרא איתא, חמישה תלמידים, **ובמדרש** שבעה תלמידים,

בגמרא איתא, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, **ובמדרש** מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה,

יד, ממעשה שהיה ידע רבי עקיבא כי היה זה בגלל דברי תורה

יש לומר שר"ע למד זה מתוך מעשה שהיה, **איתא בגמרא** (מנחות ס"ח ע"ב) העומר היה מתיר במדינה, ושתי הלחם במקדש. אין מביאין מנחות וביכורים ומנחת בהמה קודם לעומר, אם הביא - פסול; קודם לשתי הלחם לא יביא, אם הביא - כשר.

יתבי רבי טרפון וקא קשיא ליה: מה בין קודם לעומר לקודם שתי הלחם,

אמר לפניו יהודה בר נחמיה, לא, אם אמרת קודם לעומר שכן לא הותר מכללו אצל הדיוט, תאמר קודם לשתי הלחם שהותר מכללו אצל הדיוט? שתק רבי טרפון,

צהבו פניו של רבי יהודה בן נחמיה. אמר לו **רבי עקיבא**: יהודה, צהבו פניך שהשבת את זקן, **תמהני אם תאריך ימים**, (משום שהיה שמח כשחשב שרבי טרפון לא ידע, ועיין ברשב"א מה היה דעתו של רבי טרפון)

אמר רבי יהודה ברבי אילעאי, אותו הפרק **פרס הפסח היה, כשעליתי לעצרת** שאלתי אחריו, יהודה בן נחמיה היכן הוא? ואמרו לי, נפטר והלך לו.

יש לומר, שרבי עקיבא כשעמד בין פסח לעצרת וחשב בתלמידיו שאבדו, ואמר לרבי יהודה בר נחמיה, **תמהני אם תאריך ימים**, וכך היה, מכאן היה רבי עקיבא למד שמפני צרות עין בתורה זה קורה, וכן היה לתלמידיו.

טו, ביאור אומרם ז"ל שנים עשר אלף זוגים תלמידים

איתא בגמרא (יבמות דף סב עמוד ב) אמרו, **שנים עשר אלף זוגים תלמידים** היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטירפס, וכולן מתו בפרק אחד **מפני שלא נהגו כבוד זה לזה**, והיה העולם שמם, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם,

לפתוח ראשון - בכל דבר כבוד, בין בתורה, בין בישיבה, הוא ידבר בראש.

ולברך ראשון - בסעודה.

וליטול מנה יפה ראשון - אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שיחלקו בשוה אומר לו ברור וטול איזה שתרצה.

יש לדעת למה שינה רש"י בלשונו בביאור הדברים, ופירש בכל מקום בדרך אחר, ואל יאמר האומר כי רש"י הקי' לא כוון בדבריו, וגם יש בפרושיו נפ"מ לדינא. וצריך ליישב,

יט, למה יחזקאל הנביא לא מנה את שארו בין הקרובים הנטמאים אליהם

כתיב (ויקרא כ"א ב') "כי אם לשארו, הקרב אליו לאמו, ולאביו, ולבנו, ולבתו, ולאחיו, ולאחתו," שהם שבעת הקרובים,

כתיב (יחזקאל מ"ד כ"ה הפטרת אמור) "ואל מת אדם לא יבוא לטמאה כי אם, לאב, ולאם, ולבן, ולבת, לאח ולאחות",

וקשה, איך הוציא יחזקאל הנביא את "שארו" מבין הקרובים הנטמאים אליהם,

יחזקאל בן בוזי הכהן לא התיירו הקב"ה להתאבל על אשתו

כתיב (יחזקאל פרק כד) ויהי דבר ה' אלי לאמר, "בן אדם הנני לקח ממך את מחמד עיניך במגפה ולא תספד ולא תבכה ולוא תבוא דמעתיך, האנק דם, אבל מתים לא תעשה, פארך חבוש עליך, ונעליך תשים ברגליך ולא תעטה על שפם ולחם אנשים לא תאכל, ואדבר אל העם בבקר, ותמת אשתי בערב, ואעש בבקר כאשר צויתי, (שלא לנהוג אבלות, רש"י)

ביאור הענין למה לא כתב יחזקאל שארו בין אלה המטמאים אליהם

לפי מה שנתבאר, כי, מה שהותר לקרובים ליטמא למת, הוא משום **צערם ואבלם** הגדול, על הקרובים אליהם. ויחזקאל נצטווה **שלא להתאבל על אשתו** שמתה,

לפיכך, לא כתב יחזקאל שארו שזו אשתו, לרמז לדבר שרק לאחרים מותר להצטער ולהתאבל על אשתו כשאר הקרובים. אבל לא לו.

מבואר, שרבי יהודה ברבי אילעי, הוא היה זה שלימד לתלמידיו שלא יהיו מתגאין האחד על חבירו, ושמע זאת מרבו רבי עקיבא שאמר להם לתלמידיו, הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה אתם לא תהיו כן, כדאיתא במדרש,

יז תלמידי רבי עקיבא שפסקו מלמות בל"ג בעומר

בענין שאומרים שפסקו מלמות בל"ג בעומר עיין שו"ע סי' תצ"ג ס"ב ובנו"כ שם,

לפרשת אמור

יח, בירור בפירושי רש"י הסותרים זה לזה בקדשתו לכל דבר שבקדושה

כתיב, (ויקרא כ"א ח') "וקדשתו כי את לחם אלוקיך הוא מקריב",

כתיב, (ישעיהו ס"א ט) "כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה', כי הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה",

איתא בגמרא (מועד קטן כ"ח ע"ב), (נדרים ס"ב ע"א), (גיטין נ"ט ע"ב), אמר רבי חמא בר חנינא, מנין לחתן שמיסב בראש, שנאמר (ישעיהו ס"א י') "כחתן יכהן פאר", מה כהן בראש, אף חתן בראש. וכהן גופיה מנלן, דתנא דבי רבי ישמעאל "וקדשתו" לכל דבר שבקדושה, לפתוח ראשון, ולברך ראשון, וליטול מנה יפה ראשון. ע"כ,

במועד קטן כ"ח ב' כתב רש"י

לפתוח בראש - לקרות בספר תורה,

ולברך - ברכת המזון.

בנדרים ס"ב ב' בפי הנקרא רש"י כתב

לפתוח ראשון - לקרוא בספר תורה.

ולברך ראשון - בברכת המוציא ובברכת המזון.

וליטול מנה יפה ראשון - כשחולק עם אחיו הכהנים בלחם הפנים.

בגיטין נ"ט ב' כתב רש"י

א"כ מישך שייכא המצוה גם בימי הקטנות), משא"כ פאות הזקן, לא שייכא רק בימי גדלות כשמגיע האדם לכלל בן מצוה כי אין לו זקן בימי קטנות,

איתא בגמרא (ראש השנה י"ז ע"ב), כתיב (שמות ל"ד ו') "ה' ה' קל רחום וחנון", אני הוא **קודם שיחטא האדם**, ואני הוא **לאחר שיחטא האדם** ויעשה תשובה, ע"כ,

היכן הרמז לקודם שיחטא האדם

כתב הבני יששכר, הנה לא נודע שום רמז בכתוב מזה, הגם שנכתב ב' פעמים ה' ה' לפני השלש עשרה מדות, אין כאן רמז דקאי על **קודם החטא ואחר החטא**,

וגם יש להתבונן מהו הרבותא אני ה' "ברחמים" קודם שיחטא האדם, הלא עיקר החידוש הוא אפילו כשיחטא האדם, כשיעשה תשובה, מתנהג הש"י עמו ברחמים,

ה' ה' שלפני י"ג מדות הם כנגד הפיאות

והנראה, דהנה ידוע, י"ג מדות של רחמים הם נקראים כביכול י"ג תיקוני דיקנא קדישא (זוה"ק אד"ר ח"ג קל"א ע"ב), ולזה נצטוינו שלא לגלח הזקן, באתערותא דלתתא איתער עובדא לעילא, כשאנחנו נושאים על גופינו י"ג תיקוני דיקנא במצותיו ית"ש, אזי אנחנו מעוררים י"ג מדות של רחמים לעילא,

והב' שמות הוי"ה הקודמים בתורה ליי"ג מדות, הם מרמזים כביכול למצות פאות הראש שנצטוינו שלא להקיף, והנה כל זה הוא מקובל בידינו מחכמי האמת עד מפי משה מפי הגבורה,

מצותיו שעשה תחשבה לו בחשבון

ונראה לומר, דזהו שדרשו רז"ל, ה' ה', הנה מרמזין למצות פאות הראש, הנה קיום המצוה

הזאת היא גם בימי הקטנות, להורות לנו, דגם **המצות שהאדם עושה בקטנות**, סלקא דעתך אמינא דהוה **כמעשה קוף בעלמא**, קמ"ל אני ה' ברחמים קודם שיחטא האדם, היינו אני

מחשב לו מצותיו שעשה גם בקטנות שלא הגיע עדיין לכלל חטא כי קטן הוא, עכ"ז מצותיו שעשה **תחשבה לו בחשבון**, והוא ממדת החסד והרחמים,

שוב הראני (ה"ר א,א,ר), שתירוץ זה כתב, **הרוגצ'ובער בצפנת פענח** פר' אמור בהפטרה, **וז"ל** ואל מת אדם לא יבא לטמאה כי אם לאב ולאם וגוי שארו לא חשיב,

אך י"ל, דאשתו שאין מתאבל עליה אין מטמא לה, והנה מבואר בסנהדרין כ"ב דהקב"ה ציווה לו שלא יתאבל, ושוב לא יטמא, עכ"ל,

כ, למה לא נחשב שארו בדברים הסותרים לדברי תורה

איתא בגמרא (שבת י"ג ב', חגיגה י"ג א', מנחות מ"ה א') ברם זכור אותו האיש לטוב, וחנניה בן חזקיה שמו, שאלמלא הוא נגזו ספר יחזקאל, **שהיו דבריו סותרין דברי תורה**. מה עשה? העלו לו שלש מאות גרבי שמן, וישב בעלייה, ודרשן, ע"כ,

כתב רש"י (חגיגה יג ע"א), שיש בסופו דברים **בקרבנות** שסותרין דברי תורה.

איך לא הזכירו בגמרא דבר זה הסותר לד"ת

ולפלא יחשב, כי בביאור הדברים הסותרים לדברי תורה, לא מוזכר הענין שיחזקאל לא כתב "שארו" בטומאת הכהנים, כי אם בקרבנות כפירש"י,

אך לפי מה שביארנו, ואח"כ מצאתי בצפנת פענח, כי יחזקאל, מכיוון ואסר הקב"ה עליו להתאבל על אשתו, לפיכך אינו בכלל טומאה על אשתו, ולכן השמיט יחזקאל מספרו טומאת אשתו, ואין כאן דבר הסותר.

כא, ביאור פלא בבני יששכר למה לעשות לתינוק פיאות בקטנות

כתיב (ויקרא כ"א ה') "לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובבשרם לא ישרטו שרטת",

חקירת הבני יששכר

כתב הבני יששכר, (מאמרי חדש אלול - מאמר ב', מובא גם בספר אגרא דפרקא חלק ב' אות א' בקיצור לשון), **יש לחקור**, מפני מה עשה הש"י ככה, שמצות פאות הראש מישך שייכי גם בימי הקטנות כשעדיין אינו בן מצוה, כי גם לקטן צומחים פאות הראש (הגם שקטן אינו בר מצוה עכ"ז הגדול מצווה עליו שלא להקיפו (נזיר נ"ז ע"ב),

ודרשו זה חז"ל, מדחזינן דמצות פאות הראש שייכים גם בקטנות, בין ותתבונן כי אי אפשר להרחיב הדברים. **עכ"ל הבני יששכר**.

כב, איך ניתן ללמד לתינוק שתורה באה בירושה והרי אינה ירושה

איתא בגמרא (סוכה מ"ב ע"א) קטן היודע לדבר אביו לומדו תורה, **תורה מאי היא**, אמר רב המנונא (דברים ל"ג ד') **תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב**,

איתא בגמרא (ברכות נ"ז ע"א), **כתיב**, (דברים ל"ג ד') "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", אל תקרי **מורשה**, אלא **מאורשה**, (בפסחים מ"ט ע"ב) **מאורסה**, ע"כ,

איתא בגמרא (נדרים פ"א ע"א), מפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן, אמר רב יוסף שלא יאמרו, **תורה ירושה היא להם**,

עיי"ש בפירושי התוס' הר"ן הראש ובפירוש הנקרא רש"י, שכאשר יאמרו כי ירושה היא, בני ת"ח לא ילמדו שיסמכו שיבוא להם בירושה, או אחרים שאינם בני ת"ח יתיאשו מללמוד מכיוון ורק בירושה הוא בא,

איתא במדרש (רבה שמות פרשה ל"ג פסקה ז') אל תהי קורא **מורשה** אלא **מאורסה** מלמד שהתורה **ארוסה** לישראל שנאמר (הושע ב') **וארשתיך לי לעולם**, ע"כ,

ומבואר שם במפרשים, דהא דאמר אל תהי קורא **מורשה** אלא **מאורסה**, הוא ע"ד שאמרו במשנה (אבות פרק ב' משנה י"ב) התקן עצמך ללמוד תורה, **שאינה ירושה לך**, ולפיכך אל תהי קורא **מורשה**,

איך מלמדים התינוק שהתורה ירושה ואינה ירושה

יש להקשות, כיון שנתבאר, דאין התורה נקנית בירושה, ואדרבה, אם ידעו **ירושה היא להם** - לא ילמדו תורה מאחר שהם סומכים **שירושה היא להם**, כמבואר לעיל, א"כ למה מלמדים התינוק שרק מתחיל לדבר, את היפך המטרה,

ועוד קשה, לפי מה שדרשו חז"ל (ברכות נ"ז ע"א), בהא דכתיב **תורה צוה לנו משה מורשה**, דאל תהי קורא **מורשה** אלא **מאורסה**, משום דהתורה **אינה ירושה לך**, א"כ למה היה צריך גם **לכתיב מורשה**, וגם **לקרי מאורסה**, היל"ל **תורה צוה לנו משה מאורסה**,

יש לעיין באריכות בענין בירושלמי ב"ב פרק ח' ה"ב דף כ"ג ע"ב

כג, מהי תורה שבאה בירושה ותורה שאינה באה בירושה

כתב הבעל הטורים (דברים פרק לג פסוק ד), משום דכתיב ביעקב (בראשית כה כז) יעקב איש תם **יושב אהלים**. מה טובו אהליך יעקב (במדבר כד ה). אימתי התורה מתקיימת כשמתאספין קהלת יעקב (קה"ר יב יא):

מבואר הדבר, שאין התורה מתקיימת ע"י ירושה אלא ע"י העסק בתורה, א"כ איך אומרים לתינוק שהיא ירושה ואינו כך, ולמה צריך קרי מאורסה **וכתיב מורשה**,

ביאור הדבר דיש חלק בתורה שאינו בא בירושה

יש לבאר, דלימוד ועסק התורה וידיעת התורה **אין הדבר בא בירושה**, ומבלי לעמול ולהתייגע בתורה לא ניתן להגיע לתורה,

ויש חלק בתורה שבא רק בירושה

אך הרצון והחשק ללימוד התורה דבר זה צריך האב ללמד לבנו ולבקש עליו מהבורא ית' וזה החלק בתורה שבא רק בירושה,

כדאיתא במדרש (רבה במדבר פרשה י"ט פסקה ב'), תנחומא חוקת פרק ד') **כתיב** (תהלים י"ב) **אמרות ה' אמרות טהורות**, תינוקות שהיו בימי דוד עד **שלא טעמו טעם חטא**, היו יודעין לדרוש את התורה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, **והיה דוד מתפלל עליהם** ואומר (תהלים י"ב), **אתה ה' תשמרם, נטר אורייתהון בלבהון, תנצרים מן הדור זו לעולם**,

מבואר, דלבוא לרצון וחשק ללימוד התורה, דבר זה בא ע"י הורשת האב לבנו וצריך **חינוך**

תמידי ושמידה מעולה, כמו שביקש דוד, **תנצרים מן הדור זו לעולם**,

בכד מובן כמין חומר

למה יש גם קרי שהוא **מאורסה** וגם כתיב שהוא **מורשה**, משום שחלק הרצון והחשק ללימוד התורה והתפילות על התינוק, בא בירושה מאב לבנו, וזה מלמדין לתינוק **שילמד מאביון החשק והרצון**, וההיפך ח"ו גם בא בירושה שרואה התינוק,

וחלק ידיעת התורה, בא רק ע"י יגיעה ע"ז
נאמר הקרי אל תקרי מורשה.

כד, מעשה התהפכות הקוז'ליק של דוד המלך ושמחתו של הרה"ק מפיאסצנע

בכח האדם לבדות מלבו פעולה ניצחת לשם ה'

בספר הכשרת האברכים (צו וזירוז פרק כ"ז),
כתב, אם בריאה יברא האיש ישראל מקרבו
קדושה אשר בה את הקדוש ישראל יקדש, אז
כל עשיותיו, אף אשר יבדה מלבו לעשות לשם
ד' לשעה זו, לגוף קדושה יתהוו, גם גופו מגופם
ירתח יתוסס גם יתקדש,

כי למה זה כ"כ נתפעלתי, בשעה שהחלטתי
לעשות את ההתהפכות (קאזשעליק), בשעת
חינוך ספר התורה, ולמה זה רחפו כ"כ עצמותי
כשראיתי מאז את המקום אשר בו ארקוד
ואתהפך וכל גופי נזדעזע,

תשוקת האיש ישראל מתלקחת בו הרבה יותר
ממצבו בתורתו ובעבודתו

הרבה פעמים, תשוקת האיש ישראל מתלקחת
בו הרבה יותר ממצבו מתורתו ומעבודתו,
ואומר, מי יתן לי איזה עשי גדולה וחריפה
ואעשנה לשם ד', לבו נופל בקרבו, מה תורת
ומה כל עבודתי, גם נפשי לא תשבע מהן, ואף
עצם הטוהר ומקור הקדושה, גם בשעה שאין
תשוקתו מתלקחת למסור נפשו בפועל, לעשי
חריפה מעין מסירת הנפש, משתוקק, מי יתן
עתה בידי עשי, שעכ"פ לשעה אעקור את לבי
מלבי, גופי מגופי, עצמי מעצמי, הילך לד',

וכשהתחלתי להכין עצמי, להסיום והחינוך של
הכנסת ספר תורה, נתלקחה בי תשוקתי ביתר
שאת ותהי כאש בעצמי, הלא שעת שמחה
קדושה ונוראה מעין זו, אפשר אחת היא בכל
חיי, ומה אוכל לעשות בה בגופי בפועל לאלקי,

אגיל ברעדה וארקוד בכל כחי, טוב, אבל נפשי
עוד לא תשבע, אין זאת עוד העשי הגדולה
והחריפה המתאימה לשעה קדושה מרוממה
ויחידה כזו, ואומר, אתהפך כאותם הנבזים
והשפלים המתבטלים בשמחת אדוניהם
לכבודם,

רצון היצר לבטל את התשוקה הנוראה

ויגע בי השטן לענות בי, מה העבודה הזאת
לך, מה טעם יש בה, ומה איכפת ליה להקב"ה

אם תתהפך או לא, ואפשר יזיק לבריאותך
ולמיחושך, והאם לא תראה בזה לשוטה
ולמשוגע בעיני כל, **אז מנהמת לבי שאגתי**,
יגער ד' בך השטן, לא עת לחשוב חשבונות
עתה, השעה גדולה, יחידה ודחוקה, לעשות
עתה עשי מעין מס"נ לשם צורי וקוני אני
רוצה, וכיון שכך, בבריאותי תפחדני ובבזיוני
תספקני, מצאתי איפא את העשי החריפה
אשר חפשתי, ומעתה אני מחלט ומתקדש לה,

מעשה ההתהפכות קוזע'ליק נתקדשה לי

ומן אז עשי ההדיוטית זו אשר מלבי בדיתי,
נתקדשה לי, נתיקרה בפני, ונתבטלתי לפניה,
וכאשר מחשבת גופי רק התחילה להתרחש
ולחשוב את פעולתה הפשוטה מעשה
ההתהפכות אשר לפני, תיכף קדמוה נשמתי
ומחשבה כעין מס"נ בי הבעירה, לא התהפכות
פשוטה ראיתי בדמיוני, **רק כעין מזבח הי'**
מבהיק לעיני, המקום אשר בו בשעת חינוך
ספה"ת נעבור, הכל נתקדש והכל לאש בוערת
התלקח, ודמי תוסס ועיני זולגות דמעות,

מי ובמה, נתקדשה לשעה, עשי זו אשר מלבי
בדיתי, ולמה זה גם גופי, ממנה כ"כ פרקס וכה

נתקדש, אם לא, ע"י נצוצות הטובים אשר
מכבר בי **נתקבצו**, ועתה **נבראו**, אשר גם
הפחות מישראל זוכה להם,

ומה מאד שמחתי בראותי אחר כך בהפירוש
עץ יוסף, בבמדבר רבה ד' שמביא ממפורש
אחד שדוד המלך התהפך לפני ארון הקודש,
(מובא בעץ יוסף על מדרש רבה, במדבר פרק ד' פרשה
ד' פיסקה ט"ז בשם המעריך שבספר הערוך, ערך
אספירס), **עכ"ל הכשרת האברכים**.

צא ולמד, גם בענין לחם הפנים עבודה
מקודשת במקדש **איך ראהו המלגלג**, וגם בענין
ריקוד דוד המלך לפני ארון הקודש **איך ראתהו**
מיכל בת שאול, איך אפשר להביט משני
צדדים הפכיים זה מזה, עד כמה יש לאדם
להכין את עצמו לכיון דעתו לדעת הבורא
יתברך,

כה, ביאור אדמו"ר מקאצק זצ"ל מהו ביום השבת יערכנו

כתיב (ויקרא כ"ד ח') "ביום השבת ביום השבת
יערכנו",

כתב האלשיך (ויקרא פרק כד פסוק ח), אומר
ביום השבת ביום השבת שתי פעמים, להקיש
שבת הנתינה על השלחן כשבת הלקיחה.

ע"כ בספר רמתיים צופים בשם האדמו"ר
מקאצק זי"ע.

כו, בזמן שאין ביהמ"ק קיים הקרבן נעשה ע"י מלאך וההכנה ע"י ישראל

איתא בגמרא (מנחות דף ק"י ע"א), כתיב (דברי הימים ב פרק ב' ג'), "הנה אני בונה בית לשם ה' אלקי, להקדיש לו, להקטיר לפניו קטרת סמים, ומערכת תמיד, ועולות לבוקר ולערב, לשבתות ולחדשים ולמועדי ה' אלקינו, לעולם זאת על ישראל",

דרשת חז"ל לעולם זאת על ישראל

"לעולם זאת על ישראל", א"ר גידל אמר רב, זה מזבח בנוי, ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן, ומבאר המהרש"א, דלעולם, קאי אלאחר החרבן,

כתבו התוספות, היינו דאמרינן בשמונה עשרה בעבודה, ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון,

עפ"י מה שביאר הרבי מקאצק, כי יערכנו הוא ההכנה וההערכה להמעשה, ולכן ביקש הקב"ה קרבן מישראל, שיש להם את ההערכה וההכנה, וכל זאת בזמן שביהמ"ק היה קיים, שבניי עושים גם את ההכנה וגם את הקרבן,

אבל בשעה שאין לנו מקדש להקריב הקרבן, ואנחנו יכולים רק להביא ההכנה והרצון, אומר הקב"ה למיכאל שר הגדול, הקרב אתה לי הקרבן. וזהו "לעולם זאת על ישראל", שבזמן הזה בניי עושים ההכנה ומיכאל שר הגדול מקריב הקרבן

ביאור בלשון הכתוב ומערכת תמיד

ומערכת תמיד, שזה הוא ההכנה וההערכה, כמ"ש לעיל, כי בחינת הערכה היינו הכנה להמעשה, וההכנה תהיה לעולם על ישראל, כביאור המהרש"א, והכוונה בזמן הזה. לאחר החורבן,

מבואר, דבזמן הבית היו ישראל עושים גם ההכנה וגם הקרבן, ובזמן הזה, נשאר ההכנה בידי ישראל, והקרבן נעשה ע"י מיכאל שר הגדול.

כך יש לבאר דברי המדרש שכתב

איתא במדרש, (תנחומא צו אות א') זאת תורת העולה, זש"ה (תהלים פ"ט), "כי מי בשחק יערך לה', ידמה לה' בבני אלים",

אמר הקב"ה, אילו הייתי מבקש קרבן, וכי לא הייתי אומר למיכאל שהוא אצלי, להקריב לי קרבן, וממי אני מבקש קרבן, מישראל,

וכן הוא אומר בלחם הפנים (ויקרא כ"ד ח') "ביום השבת ביום השבת יערכנו", עכ"ל המדרש,

ביאור הרבי מקאצק כי הלשון יערכנו הוא ההכנה למצווה

בספר רמתיים צופים, כתב ביאור דברי המדרש בשם אדמו"ר מקאצק זי"ע,

וכ"כ ברמתיים צופים (סימן ג'), מה ששמעתי מכ"ק אדמו"ר האלקי וכו' מנחם מענדל זי"ע מגאריי. אחרי זה נתגדל בטאמשוב ובקאצק. ושם מנוחתו כבוד, וז"ל,

ביאור דברי המדרש הם, דאף שכל בנין העולם ותיקונו תלוי במעשי עם בני ישראל. אף על פי כן, אין הסברא נותנת שמעשי בני אדם יהיו נאים ונבחרים יותר ממעשי המלאכים. כי בודאי מעשה המלאך זך ונקי יותר ממעשה בן אדם אשר הרכבתו מוכן לכח הרע.

אך לענין ההכנה, שיגיע לשלימות אמיתת המעשה, אשר על ידה יבוא האדם להתדבק בו יתברך. בזאת מעשי בני אדם יותר מעולים. כי האדם מסובך בסבך המניעות העצומות הסובבים לו בכל עת באשר הוא קרוץ מחומר. לא כן מלאכי מעלה אשר המה קדושים וטהורים בעצם, ואינם גשם כלל ולא יפול בהם שום השתנות,

וזה פירוש המדרש, "כי מי בשחק יערוך לה". יערוך, הוא בחינת הערכה היינו הכנה להמעשה. האם תפול כלל בין דרי מעלה. כי הלא המה אינם כלל בגדר הכנה רק במעשה לבד. ונמצא בזה,

באם הייתי חפץ בהמעשה עצמה, הייתי מצוה למיכאל שיעשה. כי בודאי מעשיהם זכים ונקיים יותר ממעשיכם. אבל כשצויתני לכם, מוכח מזה, שאין אני חפץ בהמעשה עצמה, רק ההכנה וההערכה להמעשה. וזאת שלכם הוא יפה יותר. הדא הוא דכתיב יערכנו דייקא לפני ה' וגו'. והבן הדברים כי המה עמוקים מאוד,

וכן הוא אומר בלחם הפנים (ויקרא כ"ד ח')
 "ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני ה'",
 תמיד מאת בני ישראל ברית עולם, פירוש

תמיד ולעולם דקאי על ההכנה, שמכאן הביא
 המדרש ראיתו,

כז, מה ההבדל בין כובש את יצרו לזובח את יצרו

איתא במשנה (אבות פרק ד משנה א) בן זומא
 אומר איזהו גבור הכובש את יצרו.

פירש רש"י (אבות פרק ד משנה א) הכובש את
 יצרו. ואינו הולך אחריו: כלומר, שלא חטא,

איתא בגמרא (סנהדרין דף מג עמוד ב) אמר רבי
 יהושע בן לוי: כל הזובח את יצרו ומתודה
 עליו, מעלה עליו הכתוב כאילו כיבדו להקדוש
 ברוך הוא בשני עולמים, דכתיב (תהלים נ' כ"ג)
 זבח תודה יכבדנני.

פירש רש"י (סנהדרין דף מג עמוד ב) זובח את
 יצרו - לאחר שהסיתו לחטוא הוא זובחו
 והורגו ושב בתשובה ומתודה עליו, יש לפרש,
 שזבחו לפני שחטא,

בתהלים (נ' כ"ג) זבח תודה יכבדנני. פירש
 רש"י (תהלים פרק נ פסוק כג) זובח תודה, המביא
 לי זבח של תשובה והודאה על עוונותיו הוא
 יכבדנני: מבואר, לאחר שחטא,

כתב המהר"ל, חידושי אגדות למהר"ל
 (סנהדרין דף מג עמוד ב) וזה שאמר כל הזובח
 יצרו ומתודה עליו היינו שמתודה על חטאו
 שהלך אחר יצרו, מבואר, כי הזובח הוא לאחר
 שחטא,

איתא בגמרא (תמיד דף לא עמוד ב) עשרה דברים
 שאל אלכסנדרוס מוקדון - את זקני הנגב, אמר
 להן: אידין מתקרי גבור? אמרו לו: איזהו גבור
 הכובש את יצרו.

רש"י מסכת (תמיד דף לב עמוד א) הכובש את
 יצרו - בא לידי עבירה וכבש את יצרו ונמלט
 ממנה. מבואר, כי הכובש, קודם שחטא,
 כתב המהרש"א (סנהדרין מ"ג ע"ב ד"ה כל הזובח
 את יצרו) הזובח את יצרו ר"ל הכובש את יצרו
 כמו שיסד ר' אפרים (בסליחות ליום כפור) גבורות
 הזובחים אשר יצרו טובחים ומודים
 ומשבחים המה הגבורים ור"ל שכובש את יצרו
 להבא ומתודה לשעבר,

מבואר לדבריו, כי זובח הכוונה שוחט את
 היצר הרע, שכובשו שלא לחטוא,
 וע"פ דרך זה יתיישב מ"ש (שבת דף קכט עמוד ב)
 מעלי יומא דעצרת נפיק ביה זיקא ושמיה
 טבוח, דאי לא קבילו ישראל התורה היה טבח
 להו לבשרייהו,
 דלכאורה קשה דלא ה"ל לקרותו טבוח אלא
 טובח שבא לטבוח אחרים, אבל לפי מה
 שאמרו הכא שהכובש את יצרו ומנצחו, הוא
 זובח יצרו,

במתן תורה נמי דודאי ההוא זיקא שהוא
 השטן הוא יצר הרע הוא רוח מ"ה שבא לטבוח
 את ישראל אילו לא קבלו התורה, אבל כיון
 שקבלו התורה וכבשו את יצרו הרי אדרבה
 זבחו ישראל את היצר הרע, ושפיר מקרי
 טבוח,

וקאמר כאלו כבדו להקב"ה כו'. דב' הנוניין
 של יכבדנני דקאי על הקדוש ברוך הוא ב'
 פעמים דהיינו במה שכובש את יצרו להבא
 מכבדו בעוה"ז, ובמה שמתודה על לשעבר
 מכבדו בעולם הבא, עכ"ל המהרש"א,
פירוש כובש את יצרו

במשנה (אבות פרק ד משנה א) פירש רש"י,
 הכובש את יצרו. ואינו הולך אחריו,

בגמרא (סנהדרין דף מג עמוד ב) פירש רש"י זובח
 את יצרו - לאחר שהסיתו לחטוא הוא זובחו
 והורגו ושב בתשובה ומתודה עליו, ואין הכרע,
 קודם שחטא שב בתשובה, או לאחר שחטא,
 בגמרא (מסכת תמיד דף לב עמוד א) פירש
 רש"י הכובש את יצרו - בא לידי עבירה וכבש
 את יצרו ונמלט ממנה.

בתהלים (פרק נ פסוק כג) פירש רש"י, זובח
 תודה - המביא לי זבח של תשובה והודאה על
 עוונותיו

מבואר בדברי רש"י וביאור המהר"ל, כי
 הכובש את יצרו הוא קודם שחטא, וזובח את
 יצרו הוא לאחר שחטא,

אך בדברי המהרש"א (סנהדרין מ"ג ע"ב ד"ה
 כל הזובח את יצרו) נראה שהכובש את יצרו הוא
 הזובח את יצרו וזהו לאחר שחטא,

מבואר, לרש"י, כובש לפני שחטא, זובח אחרי
 שחטא,

למהר"ל, זובח אחרי שחטא,
 למהרש"א, כובש לפני שחטא, זובח, או לפני,
 או פירושו שוחט ליצה"ר.

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל
 "מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק
 פקס 03-6161555 נייד 0527-616166
 מייל y0527616166@gmail.com